

Universitatea Babeș–Bolyai, Cluj–Napoca
Facultatea de Istorie și Filozofie
Masterat: Istorie Contemporană și Relații Internaționale
Forma de învățământ: zi
Anul universitar 2008-2009
Semestrul II.

Informații generale despre curs, seminar, lucrare practică sau laborator

Titlul disciplinei: *Filozofie politică contemporană*

Codul:

Numărul de credite:

Locul de desfășurare:

Programarea în orar a activităților:

Informații despre titularul de curs, seminar, lucrare practică sau laborator

Nume, titlul științific: Lect. Univ. Dr. Demeter M. Attila

Informații de contact (adresă e-mail, eventual nr. de telefon):

demeter_attila@yahoo.com; tel.: 0743-165321

Ore de audiență: marți, 14-16, Clădirea centrală a universității, Str. Kogălniceanu, Nr. 1, sala Böhm Károly

Descrierea disciplinei:

Obiectivul disciplinei este să familiarizeze pe studenți cu ideologiile și mișcările intelectuale/politice majore ale secolului 20 (liberalism, socialism, conservatorism etc.), și cu problematica specifică acestora, prin analiza conceptelor de bază ale acestor ideologii. Prin urmare introducerea în filozofie politică este axată pe de o parte pe dezbaterăa unor ideologii, pe de altă parte pe conceptele specifice ale gândirii politice contemporane. În prezentarea și dezbaterăa ideologiilor cursul urmează ordinea lor cronologică, încercând să reconstituie și contextul politic și istoric. Punctul de pornire constituie sfârșitul secolului 19, și analiza marilor mișcări intelectual/politice ale erei respective, cum ar fi naționalismul sau socialismul. *Conținutul disciplinei și competențele dobândite prin absolvirea disciplinei:* Prin analiza valorilor, ideilor și scopurilor politice rivale, prin analiza conținutului diferitelor ideologii, cursul va familiariza studenții cu ideea că aceleași idei politice pot căpăta interpretări și sensuri diferite în diferitele ideologii, dezvoltând astfel abilitatea și capacitatea lor de a argumenta în favoarea unei interpretări plauzibile.

Metodele utilizate în cazul predării, al seminarului sau al lucrărilor practice: prelegere, interpretarea și dezbaterăa unor texte și teme la seminar

Bibliografia obligatorie:

Materiale folosite în cadrul procesului educațional specific disciplinei:

Friedrich August von Hayek: *Út a szolgáshoz* (The Road to Serfdom), Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest, 1991.

Hannah Arendt: *A totalitarizmus gyökerei* (The Origins of Totalitarianism), Európa Kiadó, Budapest, 1992.

Isaiah Berlin: A szabadság két fogalma (Two Concepts of Liberty), in: Isaiah Berlin: Négy esszé a szabadságról, Európa Kiadó, Budapest, 1990, 349-411.

Michael Oakeshott: Politikai racionalizmus (Rationalism in Politics), Új Mandátum Kiadó, Budapest, 2001.

Robert A. Dahl: Forradalom után?(After the Revolution?) Osiris – Readers International, Budapest, 1995.

John Rawls: Az igazságosság elmélete (A Theory of Justice), Osiris Kiadó, Budapest 1997.

Anthony Giddens: The Third Way, Polity Press, Cambridge, 2002.

Maurizio Viroli: Republicanism, Hill and Wang, New York, 2002.

Ernst Gellner: Nations and Nationalisms, Basil Blackwell, Oxford, 1983.

Will Kymlicka: Liberalism, Community and Culture, Clarendon Press, Oxford, 1989.

Pharekh Bhiku: Rethinking Multiculturalism, Palgrave, New York, 2005.

Planificarea /Calendarul întâlnirilor și a verificărilor/examinărilor intermediare:

1. Curs 1: Ideologiile și curentele politice majore la sfârșitul secolului 19, partea 1: liberalismul, socialismul, socialdemocrația

Concepte de bază și cuvinte cheie: ideea libertății, parlamentarismul, egalitarism politic și social, viziunea societății fără clase

Bibliografie:

Pierre Manent: A liberális gondolat története (An Intellectual History of Liberalism), Tanulmány Kiadó, Pécs, 1994.

Will Kymlicka: Marxism, in: Will Kymlicka: Contemporary Political Philosophy, Oxford University Press, Oxford, 1990, 166-207.

John Stuart Mill: A szabadságról (On Liberty), Kriterion Könyvkiadó, Bukarest, 1983.

John Stuart Mill: A nő alávetettsége (The Subjection of Woman), Nagy, Szatmár, 1876.

Karl Marx és Friedrich Engels: A Kommunista Párt kiáltványa (Manifest der Kommunistischen Partei), in: Karl Marx és Friedrich Engels művei, 4. kötet, Kossuth Könyvkiadó, Budapest, 1959, 437-470.

Rosa Luxemburg: Marxizmus, szocializmus, demokrácia (Marxism, socialism, democracy), Gondolat Kiadó, Budapest, 1983.

Seminar 1:

John Stuart Mill: Fejezetek a szocializmusról (On Socialism), in: Ludassy Mária (ed.): Az angolszász liberalizmus klasszikusai, Atlantisz Könyvkiadó, Budapest, 1992, vol. I, 153-210.

Obligațiile studenților pentru întâlnirea respectivă: lectura textului, participarea activă la dezbaterile comune a textului

2. Curs 2: Ideologiile și curentele politice majore la sfârșitul secolului 19, partea 1: naționalismul și problema naționalităților

Concepte de bază și cuvinte cheie: națiune, conceptul politic și cultural al națiunii, guvern național, reprezentanța națională, suveranitate națională, autoguvernare, problema naționalităților, abordarea liberală și socialdemocrată a problemei naționalităților

Bibliografie:

Anthony D. Smith: Nationalism, Polity Press, Cambridge, 2004.

Ernst Gellner: Nations and Nationalisms, Basil Blackwell, Oxford, 1983.

Elie Kedourie: Nationalism, Blackwell, Oxford, 1996.

Demeter M. Attila: A nemzet modern eszményének kialakulása a francia forradalom idején, (Apariția conceptului modern al națiunii în timpul revoluției franceze) in: Demeter M. Attila: Republikanismus, nacionalizmus, nemzeti kisebbségek, Pro Philosophia Kiadó, Kolozsvár, 2005, 37-73.

Michael Mann: A modern európai nacionalizmus kialakulása (Originile naționalismului european modern), in: Kántor Zoltán (ed.): Nacionalizmuselméletek. Szöveggyűjtemény, Rejtjel Kiadó, Budapest, 2004, 109-42.

John Stuart Mill: Considerations on Representative Government, Bobbs-Merill, Indianapolis, 1958.

Lord Acton: A nacionalizmus (Nationalism), in: Ludassy Mária (ed.): Az angolszász liberalizmus klasszikusai, vol. I., Atlantisz Kiadó, Budapest, 1992, 120-152.

Eötvös József: A XIX. század uralkodó eszméinek befolyása az államra (Influența ideilor principale ale secolului 19 asupra statului) I-II., Magyar Helikon, Budapest, 1981.

Otto Bauer: A nemzetiségi kérdés és a szociáldemokrácia (Problema naționalităților și socialdemocrația), in: Magyar Kisebbség, 2005/1-2, 143-176.

Seminar 2:

Eötvös József: A nemzetiségi kérdés (Problema naționalităților), in: Uő.: Reform és hazafiság III., Magyar Helikon, Budapest, 1978, 339-465.

Obligațiile studenților pentru întâlnirea respectivă: lectura textului, participarea activă la dezbaterile comune a textului

3. Curs 3: Democrație și totalitarism; Critica liberală a socialismului; Critica totalitară a democrației liberale

Concepte de bază și cuvinte cheie: dictatură democratică, ideologie, sistem unipartid

Bibliografie:

Hannah Arendt: A totalitarizmus gyökerei (The Origins of Totalitarianism), Európa Kiadó, Budapest, 1992.

Norberto Bobbio: Democracy and Dictatorship, Polity Press, Cambridge, 1997.

Raymond Aron: Demokrácia és totalitarizmus (Démocratie et totalitarisme), L'Harmattan Kiadó, Budapest, 2005.

Friedrich August von Hayek: Út a szolgáshoz (The Road to Serfdom), Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest, 1991.

Seminar 3:

Carl Schmitt: A parlamentarizmus és a tömegdemokrácia ellentéte, in: Carl Schmitt: A politikai fogalma. (Der Begriff des Politischen) Válogatott politika- és államelméleti tanulmányok, Osiris Kiadó – Pallas Stúdió – Attraktor, Budapest, 2002, 191-203.

Obligațiile studenților pentru întâlnirea respectivă: lectura textului, participarea activă la dezbateră comună a textului

4. Curs 4: Teoriile contemporane ale democrației

Concepte de bază și cuvinte cheie: democrație liberală, democrație reprezentativă, democrație participativă, autonomie locală, pluralism democratic, poliarchie

Bibliografie:

Giovanni Sartori: Demokrácia (Democrazia), Osiris Kiadó, Budapest, 1999.

Arend Lijphart: Democracies, Yale University Press, New Haven, 1984.

Robert A. Dahl: Forradalom után? (After the Revolution?) Osiris – Readers International, Budapest, 1995.

Robert A. Dahl: Democracy and its Critics, Yale University Press, New Haven, 1989.

Amy Gutmann: How Liberal is Democracy? in: D. MacLean and C. Mills (eds.): Liberalism Reconsidered, Rowman and Allanheld, Totowa, NJ, 1983, 25-50.

Seminar 4:

Michael Walzer: Pluralism: A political perspective, in: Will Kymlicka (ed.): The Rights of Minority Cultures, Oxford University Press, Oxford, 1995, 139-154.

Obligațiile studenților pentru întâlnirea respectivă: lectura textului, participarea activă la dezbateră comună a textului

5. Curs 5: Noua socialdemocrație și liberalismul egalitarian; Ideea bunăstării

Concepte de bază și cuvinte cheie: New Deal, dreptate socială, egalitate socială

Bibliografie:

Anthony Giddens: The Third Way, Polity Press, Cambridge, 2002.

Huoranszki Ferenc: Egalitárius liberalizmus (Liberalismul egalitarian), in: Világosság, 1994/8-9.

Brian Barry: The Welfare State and Poverty, in: Ethics, 1990, 100, 503-529.

Robert Nozick: Elosztási (disztributív) igazságosság (Distributive Justice, in: Anarchy, State and Utopia), in: Huoranszki Ferenc (ed.): Modern politikai filozófia, Osiris Kiadó – Láthatatlan Kollégium, Budapest, 1998, 141-160.

John Maynard Keynes: A természetes gazdasági rend (General Theory of Employment, Interests and Money), Kétezeregy Kiadó, Budapest, 2004.

John Rawls: Az igazságosság elmélete (A Theory of Justice), Osiris Kiadó, Budapest 1997.

Seminar 5:

Ronald Dworkin: Szabadság, egyenlőség, közösség (Liberty, Equality, Community), in: 2000, 1993/3, 9-19.

Obligațiile studenților pentru întâlnirea respectivă: lectura textului, participarea activă la dezbateră comună a textului

6. Curs 6: **Ideea libertății**

Concepte de bază și cuvinte cheie: libertate negativă și pozitivă, libertate, egalitate, libertate și rațiune

Bibliografie:

Dénes Iván Zoltán: Vele, nem nélküle. Szabadságértelmezések metszéspontjai (Ce este comun în diferitele interpretări ale libertății?), in: Dénes Iván Zoltán (ed.): A szabadság értelme – az értelem szabadsága, Argumentum Kiadó, Budapest, 2004, 140-163.

Demeter M. Attila: Negatív és pozitív szabadság, liberalizmus és kommunitarizmus (Libertate negativă și pozitivă, liberalism și comunitarianism), in: Demeter M. Attila: A jó államtól a demokratikus államig, Komp-Press, Kolozsvár, 2001, 114-121.

Friedrich August von Hayek: Az igazi és a hamis individualizmus (Individualism: True and False), in: Ludassy Mária (ed.): Az angolszász liberalizmus klasszikusai, vol. II, Atlantisz Kiadó, Budapest, 1992, 111-147.

Isaiah Berlin: A szabadság két fogalma (Two Concepts of Liberty), in: Isaiah Berlin: Négy esszé a szabadságról, Európa Kiadó, Budapest, 1990, 349-411.

Hannah Arendt: Mi a szabadság? (What is Liberty?) in: Hannah Arendt: Múlt és jövő között, Osiris Kiadó – Readers International, Budapest, 1995, 151-180.

Bibó István: Kényszer, jog, szabadság (Constrângere, drept, libertate), partea II: A szabadság (Libertatea), in: Bibó István: Válogatott tanulmányok, vol I (1935-1944), Magvető Kiadó, Budapest, 1986, 37-61.

Charles Taylor: Mi a gond a negatív szabadsággal? (What's Wrong with Negative Liberty?) in: Demeter M. Attila (ed.): Politikai doktrínák. Szöveggyűjtemény, Partium Kiadó, Nagyvárad, 2004, 145-165.

Seminar 6:

Quentin Skinner: A szabadság és a honpolgárság két rivális hagyománya (Two Rival Tradition of Liberty and Citizenship), in: Világosság, Budapest, 1995/10, 21-40.

Obligațiile studenților pentru întâlnirea respectivă: lectura textului, participarea activă la dezbateră comună a textului

7. Curs 7: **Ideea modernă a drepturilor omului**

Concepte de bază și cuvinte cheie: libertate individuală, libertate politică, drepturi umane, drepturi negative și pozitive, drepturi sociale și morale

Bibliografie:

Michael Freeman: Human Rights, Polity Press, Cambridge, 2004.

Hannah Arendt: A forradalom (On Revolution), Európa Kiadó, Budapest, 1991.

Jeremy Waldron (ed.): Theories of Rights, Oxford University Press, Oxford, 1984.

H. L. A. Hart: Jog, szabadság, erkölcs (Law, Liberty and Morality), Osiris Kiadó, Budapest, 1999.

Ronald Dworkin: Vegyük komolyan a jogokat (Taking Rights Seriously), in: Huoranszki Ferenc (ed.): Modern politikai filozófia, Osiris Kiadó – Láthatatlan Kollégium, Budapest, 1998, 58-77.

Seminar 7:

Leszek Kołakowski: Emberi jogok? Mi végre? (Human Rights? What for?) in: Kritika, 2004/2.

Obligațiile studenților pentru întâlnirea respectivă: lectura textului, participarea activă la dezbateră comună a textului

8. Curs 8: Neoconservatorismul

Concepte de bază și cuvinte cheie: scepticismul politic, critica drepturilor omului

Bibliografie:

Anthony Quinton: A tökéletlenség politikája (The Politics of Imperfection), Tanulmány Kiadó, Pécs, 1995.

Samuel P. Huntington: Conservatism as an Ideology, in: American Political Science Review, 1957/51, 454-473.

Michael Oakeshott: Konzervatívna lenni (On being Conservative), in: Michael Oakeshott: Politikai racionalizmus, Új Mandátum Kiadó, Budapest, 2001.

Seminar 8:

Roger Scruton: Mi a konzervativizmus? (What is Conservatism?) in: Roger Scruton: Mi a konzervativizmus? Osiris Kiadó, Budapest, 1995, 11-42.

Obligațiile studenților pentru întâlnirea respectivă: lectura textului, participarea activă la dezbateră comună a textului

9. Curs 9: Comunitarianism, multiculturalism

Concepte de bază și cuvinte cheie: individ și comunitate, condiția culturală a libertății, recunoașterea politică a identității culturale

Bibliografie:

Amy Gutmann: Communitarian Critics of Liberalism, in: Philosophy and Public Affairs, 1985, 14/3, 308-322.

Will Kymlicka: Communitarianism, in: Will Kymlicka: Contemporary Political Philosophy, Oxford University Press, Oxford, 1990, 208-283.

David Miller: Communitarianism: Left, Right and Center, in: David Miller: Citizenship and National Identity, Polity Press, Cambridge, 2000, 97-109.

Pharekh Bhiku: Rethinking Multiculturalism, Palgrave, New York, 2005.

Feischmidt Margit (ed.): Multikulturalizmus (Multiculturalism), Osiris Kiadó – Láthatatlan Kollégium, Budapest, 1997.

Charles Taylor: Hegel and Modern Society, Cambridge University Press, Cambridge, 1996.

Amitai Etzioni: *The Spirit of Community*, Crown Books, New York, 1993.

Seminar 9:

Charles Taylor: *Az elismerés politikája (The Politics of Recognition)*, in: Feischmidt Margit (ed.): *Multikulturalizmus*, Osiris Kiadó – Láthatatlan Kollégium, Budapest, 1997, 124-152.

Obligațiile studenților pentru întâlnirea respectivă: lectura textului, participarea activă la dezbateră comună a textului

10. Curs 10: Noile mișcări sociale și politici ale identității: feminismul în perspectivă filosofică

Concepte de bază și cuvinte cheie: egalitate și diferență, discriminare pozitivă, viață privată și publică, etica recunoașterii alterității

Bibliografie:

Will Kymlicka – Wayne Norman: *Return of the Citizen: A Survey of Recent Work on Citizenship Theory*, in: *Ethics*, 1994, vol. 104, 352-381.

David Miller: *Group Identities, National Identities and Democratic Politics*, in: Uő.: *Citizenship and National Identity*, Polity Press, Cambridge, 2000, 62-80.

Demeter M. Attila: *Identitáspolitikák, pozitív jogok és „az elismerés politikája” (Politici ale identității, drepturi pozitive și „politica recunoașterii”)*, in: Demeter M. Attila: *Republikanizmus, nacionalizmus, nemzeti kisebbségek*, Pro Philosophia Kiadó, Kolozsvár, 2005, 119-133.

Will Kymlicka: *Feminism*, in: Will Kymlicka: *Contemporary Political Philosophy*, Oxford University Press, Oxford, 1990, 377-430.

Seyla Benhabib: *Critique, Norm, Utopia: A Study of the Foundations of Critical Theory*, Columbia University Press, New York, 1986.

Seminar 10:

Iris Marion Young: *Polity and Group Difference: A Critique of the Ideal of Universal Citizenship*, in: *Ethics*, vol. 99, no. 2, 251-274.

Obligațiile studenților pentru întâlnirea respectivă: lectura textului, participarea activă la dezbateră comună a textului

11. Curs 11: Neorepublicanismul

Concepte de bază și cuvinte cheie: patriotism, virtute, loialitate, autoguvernare, libertate

Bibliografie:

Philip Pettit: *Republicanism*, Oxford University Press, Oxford, 1996.

Maurizio Viroli: *Republicanism*, Hill and Wang, New York, 2002.

Demeter M. Attila: *Mi a republikanizmus? (Ce este republicanismul?)*, in: Székelyföld, 2006/1, 355-365.

Michael Walzer: Spheres of Justice: A Defence of Pluralism and Equality, Martin Robertson, Oxford, 1983.

David Miller: On Nationality, Oxford University Press, Oxford, 1996.

Michael J. Sandel: Democracy's Discontents, Harvard University Press, Cambridge, MA, 1996.

Seminar 12:

Kende Péter: A liberális szemlélet republikánus kiigazítása (O corecție republicană a liberalismului), in: Világosság, 1996/2, 40-45.

Michael J. Sandel: A procedurális köztársaság és a „tehermentes” én (The Procedural Republic and the Unencumbered Self), in: Huoranszki Ferenc (ed.): Modern politikai filozófia, Osiris Kiadó – Láthatatlan Kollégium, Budapest, 1998, 161-173.

Obligațiile studenților pentru întâlnirea respectivă: lectura textului, participarea activă la dezbateră comună a textului

12. Curs 12: Ideea societății civile

Concepte de bază și cuvinte cheie: stat, societate, sferă privată, economie

Bibliografie:

Ernest Gellner: A szabadság feltételei. A civil társadalom és vetélytársai (Conditions of Liberty. Civil Society and its Rivals), Typotex Kiadó, Budapest, 1994.

Charles Taylor: Invoking Civil Society, in: Robert E. Goodin and Philip Pettit (eds.): Contemporary Political Philosophy, Blackwell Publishers, Oxford, 1998, 66-77.

Seminar 11:

Charles Taylor: Invoking Civil Society, in: Robert E. Goodin and Philip Pettit (eds.): Contemporary Political Philosophy, Blackwell Publishers, Oxford, 1998, 66-77.

Obligațiile studenților pentru întâlnirea respectivă: lectura textului, participarea activă la dezbateră comună a textului

13. Curs 13: Statul național în era globalizării

Concepte de bază și cuvinte cheie: transferul suveranității, capitalism global, societate civilă globală

Bibliografie:

Robert J. Holton: Globalization and the Nation-State, Palgrave, New York, 1998.

Roger King – Gavin Kendall: The State, Democracy and Globalization, Palgrave (Macmillan), New York, 2004.

Seminar 13:

Michael Mann: Megállította-e a globalizáció a nemzetállam emelkedését? (Is Globalization Threatening the Rise of the Nation-State?) in: Magyar Kisebbség, Kolozsvár, 2002/2, 136-161.

Obligațiile studenților pentru întâlnirea respectivă: lectura textului, participarea activă la dezbateră comună a textului

14. Curs 14: Filosofia unificării Europei

Alapfogalmak és kulcsszavak: identitate politică transnațională, cetățenie europeană, patriotism constituțional, euroscepticism, liberalism național

Bibliografie:

David Miller: *Citizenship and National Identity*, Polity Press, Cambridge, 2000.

Michael Th. Greven: A politikai tér mint a politikum mértéke, in: Hell Judit és Lendvai L. Ferenc (szerk.): *Demokrácia és patriotizmus az egységesülő Európában (Democrație și patriotism în Europa de azi)*, TIT, Miskolc, 1997, 227-235.

Will Kymlicka: *Multicultural Citizenship*, Clarendon Press, Oxford, 1995.

Will Kymlicka: *Liberalism and Minority Rights. An Interview*, in: *Ratio Juris*, 1999, vol. 12, no. 2, 133-152.

Seminar 14:

Jürgen Habermas: *Citizenship and National Identity: Some Reflections on the Future of Europe*, in: *Praxis International*, 1992, vol. 20, 1-19.

Obligațiile studenților pentru întâlnirea respectivă: lectura textului, participarea activă la dezbateră comună a textului

Modul de evaluare:

Ponderele activității desfășurate la seminar în nota finală este de 33%

Examenul constă într-un examen oral.

Criterii de evaluare: pregătire profesională, cunoștințe legate de bibliografie, exprimare verbală

Detalii organizatorice, gestionarea situațiilor excepționale:

Prezența este obligatorie la min. 8 cursuri.

Condiții de prezentare la examen: prezența obligatorie, activitate desfășurată la seminar

Modalități de recuperare: activitatea desfășurată la seminar poate fi recuperată printr-o lucrare

Plagiatul are ca consecință excluderea de la examen

Bibliografia opțională:

Will Kymlicka: *Contemporary Political Philosophy*, Oxford University Press, Oxford, 1990.

Robert E. Goodin, Philip Pettit (eds.): *A Companion to Contemporary Political Philosophy*, Blackwell, Oxford, 1995.

Robert E. Goodin and Philip Pettit (eds.): *Contemporary Political Philosophy*, Blackwell Publishers, Oxford, 1998.

Huoranszki Ferenc (szerk.): *Modern politikai filozófia*, Osiris Kiadó – Láthatatlan Kollégium, Budapest, 1998.